

Vuxnas lärande 2002

UF0518

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning.

A.2 Statistikområde

Befolkningens utbildning.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken är officiell på den nivå som redovisas på SCB:s webbplats.

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson:

Telefon: 08-506 940 00, 019-17 60 00

Telefax: 08-661 52 61, 019-17 70 80

E-post: scb@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Harald Theorin

Telefon: 019-17 69 37

Telefax: 019-17 70 82

E-post: harald.theorin@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Registret avidentifieras efter tio år och sparas i SCB:s arkiv.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras inte av EU.

A.10 Syfte och historik

Syftet med Vuxnas lärande var att mäta den vuxna befolkningens, 20-74 år, totala deltagandet i lärande aktiviteter under ett år.

Arbetet med undersökningen startades upp i början av 2002, genom att konstruera ett frågebatteri som genomgick ett mättekniskt test. Under våren samma år genomfördes en pilotundersökning.

A.11 Statistikanvändning

Innehållet i undersökningen beslutades i samråd med Utbildningsdepartementet.

A.12 Uppläggning och genomförande

I juni 2002 konstruerades en frågeblankett som var en omarbetad version av den som hade använts i pilotundersökningen. Frågorna testades i SCB:s mättekniska laboratorium under sommaren samma år. I början av september drogs ett stratifierat urval ur Registret över totalbefolkningen. Statistiken samlades in med postenkäter – från mitten av september till mitten av november. Under denna period skickades tre skriftliga påminnelser, varav två med ny blankett.

Under insamlingen och en bit in på 2003 pågick ett omfattande kodnings- och granskningsarbete i ett för undersökningen särskilt framtaget program. På detta följde en bortfallsanalys. Resultaten från bortfallsanalysen nyttjades till att välja hjälpvariabler från register. Dessa registervariabler användes för att kalibrera vikter med syfte att väga upp skevheter i bortfallet.

De första resultaten från undersökningen presenterades på ett seminarium på Utbildningsdepartementet i början av juni. Där diskuterades innehåll i den kommande publikationen och framförallt de kvalitetsbrister som fanns i materialet, främst orsakade av bortfall och mätfel (se B.2.2.3-2.2.4). Arbetet med undersökningens publikation påbörjades efter sommaren 2003.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inte aktuellt.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Vuxnas lärande genomfördes som en postenkät till ett urval om 8 000, ur Sveriges befolkning i åldrarna 20-74 år. Primärdata samlades in från mitten av september till mitten av november 2002.

Syftet med undersökningen var att mäta deltagandet i lärande aktiviteter.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

I statistiken redovisas bland annat:

Andel av Sveriges vuxna befolkning, 20-74 år, som deltagit i utbildning, kurs, studiecirkel etc. under ett år.

Andel av Sveriges vuxna befolkning, 20-74 år, som bedrivit självstudier genom att läsa facklitteratur under ett år.

Andel av Sveriges vuxna befolkning, 20-74 år, som besökt utställningar och mässor under ett år.

Andel av sysselsatta, 20-64 år, som fått utbildningsförslag av sin arbetsgivare under ett år.

1.1.1 Objekt och population

Statistikens objekt är individer. Målpopulationen var personer i åldrarna 20-74 år som var folkbokförda i Sverige. En rampopulation med motsvarande egenskaper hämtades från Registret över totalbefolkningen (RTB) den 5 september 2002.

1.1.2 Variabler

Variablerna i statistiken är hämtade från register, Utbildningsregistret (Ureg) och RTB, och frågor i postenkät. Några av dem är:

Kön: : Registervariabel (RTB).

Ålder: Registervariabel (RTB).

Tidigare utbildning: Registervariabel (Ureg 2002-01-01). Redovisas på fem grupper:

- Förgymnasial utbildning (SUN-nivå 100-206)
- Gymnasial utbildning, kortare än 3 år (SUN-nivå 310-327)
- Gymnasial utbildning, 3 år (SUN-nivå 330-337)
- Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år (SUN-nivå 410-527)
- Eftergymnasial utbildning, 3 år eller längre (SUN-nivå 530-640)

Formell utbildning: Enkätvariabel. Organiserad utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet, t.ex. gymnasieskola, universitet/högskola, kommunal- och annan vuxenutbildning, folkhögskola, Kvalificerad yrkesutbildning (KY), arbetsmarknadsutbildning, polishögskola och försvarshögskola.

Icke-formell utbildning: Enkätvariabel. Utbildning, kurser, studiecirkel, etc. utanför det reguljära utbildningsväsendet. Utbildningarna kan vara organiserade av exempelvis arbetsgivare, utbildningsföretag, musikskola, studieförbund, trafikskola, idrottsförbund/idrottsförening eller fackförening. De kan gå under skilda namn som konferens, kongress, workshop, seminarium, föreläsning och studiedag. Det kan även handla om privatlektioner eller instruktioner från tränare eller annan rådgivare.

Informellt lärande: Enkätvariabel. Lärande utan att delta i lärolett utbildning. I undersökningen studerades fyra olika metoder/aktiviteter för informellt lärande. Syftet med användningen av metoden skulle vara att förbättra kunskaper eller färdigheter inom något område.

Utbildning under perioden: Enkätvariabel. Deltagande i formell eller icke-formell utbildning under hösten 2001-hösten 2002 (se 1.1.5 för mätperioden).

Sysselsatt: Minst en timmes avlönat arbete under vecka 37, 2002.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska storheterna (parametrarna) utgörs av totaler och kvoter av totaler. De senare består vanligtvis av procentuella andelar. Procentandelarna redovisas inom 95-procentiga konfidensintervall.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas huvudsakligen på kön, ålder och tidigare utbildning.

1.1.5 Referenstider

Undersökningens mätperiod var 12 månader. Det handlar inte om en 12-månadersperiod som sträckte sig från ett givet datum till ett annat. I stället fick urvalspersonerna svara för sitt lärande ”de senaste 12 månaderna”. Insamlingen pågick från mitten av september till mitten av november 2002. Med andra ord varierade starten och slutet på mätperioden för olika urvalspersoner, beroende på när de svarade, men längden på den var alltid lika. I tabeller, diagram och text är benämningen på mätperioden ”hösten 2001-hösten 2002”.

1.2 Fullständighet

Enkätundersökningen om vuxnas lärande är ett komplement till annan vuxenutbildningsstatistik, t.ex. Komvux-, Personalutbildnings- och Folkhögskolestatistiken.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Trots ett stort bortfall var mätfel den största felkällan i undersökningen. Den 12 månader långa referensperioden gjorde det svårt att komma ihåg sin utbildning. Postenkätinsamlingen innebar att det inte fanns någon som kunde stödja uppgiftslämnaren med t.ex. definitioner och exempel, vilket det finns i telefon- eller besöksundersökningar.

Den osäkerhet som orsakas av att resultaten baserar sig endast på ett urval skattas med hjälp av 95%-iga konfidensintervall, vilka anges i omedelbar anslutning till punktskattningarna.

Alla utvalda har inte lämnat uppgifter, vilket kan orsaka skevhet i skattningarna (bortfallsskevhet). Estimationen har genomförts med en kalibreringsestimator, som utnyttjade ett stort antal registervariabler (hjälpvariabler). Syftet har varit att minska konfidensintervallen och särskilt bortfallsfelet. De senare felet torde ha reducerats, men inte de första. Kalibreringen har också lett till konsistenta skattningar, d.v.s. skattningarna överensstämmer med de storheter som finns i Registret över totalbefolkningen och Utbildningsregistret.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Rampopulationen bestod av 5 998 701 personer i åldrarna 20-74 år, som var folkbokförda i Sverige den 5 september 2002. Populationen stratifierades. Stratifieringsvariabler var ålder (20-24 år, därefter tioårsintervall) och kön – sammanlagt bildades 12 strata. Storleken på urvalet var 8 066 personer. De svar som kom in räknades upp med s.k. kalibrerade vikter. Dessa vikter tar hänsyn till urvalssannolikheten, svarsbenägenheten och målpopulationen. I kalibreringen användes följande registervariabler (hjälpvariabler): Ålder*kön, Utbildningsnivå*kön, NUTS2, födelseland, arbetsmarknadssektor och civilstånd.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen överensstämde väl med målpopulationen.

2.2.3 Mätning

Undersökningens 12 månader långa referensperiod har gett upphov till ett mätfel av betydande storlek. Det var svårt för uppgiftslämnaren att komma ihåg all sin utbildning, och särskilt korta kurser, så långt tillbaka i tiden. Därför är den andel som deltagit i utbildning, kurser etc. underskattad. Det går dock att dra slutsatser om skillnader mellan olika grupper (t.ex. kön, ålder och tidigare utbildning) då mätfelet finns i alla dessa. Detta har konstaterats genom att jämföra med skattningar från Personalutbildningsstatistiken (Se UF85 SM 0301).

2.2.4 Svartsbortfall

Objektsbortfallet i undersökningen var 44 procent. Bortfallet bestod nästan uteslutande av ej avhörda personer. Bortfallet varierade mycket mellan strata. Det partiella bortfallet varierade mellan 0-5 procent för olika redovisade frågor. Fyra frågor hade mycket högt partiellt bortfall – dessa redovisas inte.

2.2.5 Bearbetning

Granskningsprogrammet som användes innehöll rimlighetskontroller. Rättningar gjordes både maskinellt och manuellt i granskningen.

2.2.6 Modellantaganden

Estimation med kalibreringsestimator.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Konfidensintervall, 95-procentiga för alla procentskattningar.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Engångsundersökning.

3.2 Framställningstid

Se A12.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades i sin helhet i november. I juni lades en huvudtabell i Sveriges statistiska databaser. Publiceringen var från början planerad i april.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Inte möjligt. Vuxnas lärande var en engångsundersökning.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisningsgrupperna kön, ålder och tidigare utbildning är definierade utifrån information som finns i SCB-register.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Statistiken är delvis jämförbar med SCB:s Personalutbildningsstatistik, men stora skillnader i nivåskattningar har konstaterats. En undersökning om livslångt lärande samlas in som ett AKU-tillägg under 2003. Frågeinnehållet i den har mycket gemensamt med det i Vuxnas lärande.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Webbpublicering och tryckt publikation (UF 85 SM0301).

5.2 Presentation

Tabeller, diagram och texter.

5.3 Dokumentation

Undersökningen dokumenteras i Metadok och SCB-dok.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Det går att, på uppdrag, få tillgång till en avidentifierad version av datamaterialet. Detta förutsätter att ett utlämnande godkänns.

5.5 Upplysningstjänster

Harald Theorin, programmet Utbildning-arbetsmarknad vid SCB.

Telefon: 019-17 69 37

Fax: 019-17 70 82

e-post: harald.theorin@scb.se